

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN USTA ÖĞRETİCİLERİN ÖĞRETMENLİK YETERLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: TOKAT İLİ ÖRNEĞİ*

ANALYZING THE TEACHING PROFICIENCIES OF ASSISTANT INSTRUCTORS WORKING IN PRE-SCHOOL INSTITUTION FROM VARIOUS ASPECTS: TOKAT SAMPLE

Özkan SAPSAĞLAM

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okul
Öncesi Eğitimi Öğretmenliği A.B.D. Tezli Yüksek
Lisans Öğrencisi
ozkaanim@hotmail.com

Yrd. Doç.Dr. Abdulkadir KABADAYI

Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleş Eğitim Fakültesi
Öğretim Üyesi
akkabadayi03@gmail.com

Öz

Bu çalışmada, okul öncesi eğitimi kurumlarında öğretmen görev ve sorumluluğuyla çalışan kadrosuz usta öğreticilerin iyi bir okul öncesi eğitimi öğretmeninin sahip olması gereken yeterliklere ne düzeyde sahip oldukları ve sahip olunan öğretmen yeterliklerinin yaş, mezuniyet durumu, iş deneyimi gibi değişkenlere bağlı olarak değişip değişmediği araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini Tokat il merkezi ve ilçelerinde görevlendirilen kadrosuz usta öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Tokat ilinde bulunan özel ve resmi okul öncesi eğitimi kurumlarında görev yapan 125 (yüz yirmi beş) usta öğretici oluşturmaktadır.

Araştırma verilerinin toplanmasında, Gökçe (1999) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından uyarlanan “Yeterlik Anket Formu” kullanılmıştır. Anket ile toplanan verilerin analizinde Kruskal Wallis testi ve SPSS 15,0 paket programı kullanılmıştır. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin sahip olması gereken temel yeterlikler, 7 yeterlik alanında toplam 68 yeterlikten oluşmaktadır. Araştırma bulguları doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Usta öğretmenlerin öğretmen yeterliklerine “oldukça” düzeyinde sahip oldukları tespit edilmiştir. Yeterliklere sahip olma düzeylerine bakıldığında; “Mesleki-Kişisel Yeterliklere” en yüksek düzeyde, “Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklere” ise en düşük düzeyde sahip oldukları görülmüştür. Sahip olunan yeterliklerin yaş, mezuniyet durumu, iş deneyimi gibi değişkenlere bağlı olarak değişip değişmediğine bakıldığında; sahip olunan yeterliklerin “yaş ve mezuniyet durumuna” göre değişmediği ve anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Sahip olunan yeterliklerin “iş deneyimine” göre değişip değişmediğine bakıldığında ise iş deneyimi fazla olanlar lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitimi, öğretmen yeterlikleri, usta öğretici.

Abstract

In this research, it is investigated that to what level temporary assistant instructors in the pre-school education system have the teaching proficiencies they should have and whether their proficiencies have changed on the basis of their age, graduation level, and work experience. The universe comprises temporary assistant instructors working in Tokat city center. The sample is based on 125 temporary assistant instructors working in the private and state pre-schools in Tokat.

“Proficiency Survey Sheet” which is developed by Gökçe (1999) is used to gather the research information. SPSS 15,0 package program and Kruskal Wallis test is used in the data analysis procedure. The basic proficiencies the pre-school assistant instructors should have consist of 68 items under the 7 teaching proficiency subtitles.

In general, it is found out that assistant instructors have “fairly good” level of teacher proficiency. It is also found out that “Professional-Personal Proficiency” level of assistant instructors is “the highest” and their proficiency of “Syllabus Design and Evaluating” level is the “lowest”. It is found out that there is no significant differences among proficiencies on the basis of their age, graduation, work experience variables ($p>0,005$). On the contrary that, it is found out that there is a significant differences among their proficiencies in respect of their “work experience” ($p < 0,05$).

Keywords: Pre-school education, teacher proficiency, assistant pre-school instructors.

* Bu makale Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir KABADAYI danışmanlığında hazırlanan Özkan SAPSAĞLAM a ait yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

1. GİRİŞ

Okul öncesi çağı çocuklarının gelişim özelliklerini göz önünde bulundurulduğu zaman okul öncesi öğretmenliğinin önemi de ortaya çıkmaktadır. Okul öncesi eğitim ve diğer eğitim kademelerinde öğretmen nitelikleri üzerine yapılan araştırmalar eğitim sürecinde en temel etkenin öğretmen nitelikleri olduğunu ortaya koymuştur. Usta öğreticilerin nitelikleri üzerine yapılan başka bir çalışma henüz bulunmamaktadır. Araştırma bu alanda yapılan ilk araştırma olması ve okul öncesi kurumlarında çalışan usta öğreticilerin öğretmen yeterliklerini göstermesi açısından önemlidir.

Okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından biri olan öğretmen; okul öncesi eğitim kurumuna gitmekte olan çocuğun aile dışında karşılaştığı ilk yetişkindir (Oktay, 1991).

Araştırmalar okul öncesi eğitim kurumlarını birbirinden farklı kılan etkenin öğretmen olduğunu göstermektedir. Fiziksel ortam, program, yönetim ne kadar iyi olursa olsun, öğretmenin bilgisi, yeterliliği ve kişiliği eğitimi başarılı ve etkin kılmaktadır (Bekman, 1990). Eğitim sisteminin başarısı, temelde sistemi işleyip uygulayacak olan öğretmenlerin ve diğer personellerin niteliklerine bağlıdır. Bundan dolayı “Bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir” denilebilir (Büyükkaragöz ve Kesici, 1996).

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan usta öğreticilerin nitelikli bir okul öncesi eğitimi öğretmeninde bulunması gereken yeterliklere ne kadar sahip olduklarını ortaya koymaktır. Bu amaçla Tokat ilinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 125 kadrosuz usta öğreticiyle görüşülmüştür. Araştırma usta öğreticilerin yeterliklerini ortaya koyması açısından önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

Araştırma “Karşılaştırmalı Türden İlişkisel Tarama Modeli” ile hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini Tokat il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 252 usta öğretici oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Tokat ilinde bulunan özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 125 (yüz yirmi beş) usta öğretici oluşturmaktadır.

Araştırma verilerinin toplanmasında, Gökçe (1999) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından uyarlanan “Öğretmen Yeterlik Anket Formu” kullanılmıştır. Anket Formu 7 yeterlik alanından ve 68 yeterlik maddesinden oluşmaktadır. Katılımcılardan anket formunda bulunan maddelere kendi düzeylerini göz önünde bulundurarak 1-5 arası bir puan değeri vermeleri istenmiştir. Anket formundaki yeterlilik düzeyleri; 1 (Hiç), 2 (Az), 3 (Orta), 4 (Oldukça), 5 (Tam) olarak belirlenmiştir. Anket formunun geçerliliği Tahminsel Geçerlilik yöntemiyle, güvenilirliği ise Test-Tekrar Test yöntemiyle sağlanmıştır.

Araştırma verileri, örneklem grubunda yer alan usta öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda araştırmacı tarafından usta öğretmenlerle yapılan görüşmelerde Yeterlik Anket Formunun usta öğretmenler tarafından doldurulmasıyla toplanmıştır.

Anket formu ile toplanan verilerin çözümlenmesinde, Kruskal Wallis testi ve SPSS 15,0 paket programı kullanılmıştır. Kruskal Wallis Testi, örnekten elde edilen verilerin tek bir toplumun ana eğilimini gösteren veriler olup olmadığını analiz etmek için kullanılır. Kruskal Wallis testi uygulamak için, verilerin en az aralıklı bir ölçekle saptanmış olması ve sürekli herhangi bir dağılımdan/dağılımlardan rast gele çekilmiş örnekler olması gerekir. Usta öğretmenlerin belirlenen yeterliklere sahip olma düzeyleri ortalama olarak değerlendirilmiştir. Her kategoride sahip olunan yeterliklere ilişkin ortalama puanlar hesaplanıp bu değerler 1'den başlayarak sıraya konmuştur. Bu yöntemle, yeterliklere sahip olma düzeylerinin yanı sıra birbirlerine göre kategori bazında değerlendirme olanağı elde edilmiştir.

3. BULGULAR ve YORUM

Araştırmaya katılan kadrosuz usta öğretmenlere ait sosyo-demografik özellikler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1. Usta Öğreticilerin Demografik Özellikleri

		N	Yüzde (%)
Yaş	18-23	56	44
	24-29	60	48
	30-35	9	7,2
İş Deneyimi	1-3 Yıl	73	58,4
	3-5 Yıl	21	16,8
	5-7 Yıl	31	24,8
	Toplam	125	100

3.1. Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler

Tablo 2. Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklere Ait Değerler

YETERLİK MADDELERİ	N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.
Çocuğun gelişim özellikleri bilgisi	125	2	5	4,30	,785
Çocuğun gelişim özelliklerinin ortaya çıkardığı ihtiyaçları tanıma	125	2	5	4,34	,761
Öğretme-öğrenme süreçlerini çocukların özelliklerine göre düzenleme	125	2	5	4,35	,721
Öğretim süresi sırasında bireysel farklılıkları dikkate alma	125	2	5	4,47	,799
Çocukların gelişim özelliklerinden kaynaklanan sorunların çözümüne rehberlik etme	125	2	5	4,24	,797
Farklı gelişim özelliklerine sahip çocukları sınıf ortamında kaynaştırma	125	2	5	4,22	,831
Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencileri saptayarak gerekli önlemlerin alınmasını sağlama	125	1	5	4,25	,886
Öğrencileri yakından tanıyarak kişilik özellikleri ve performansları hakkında yeterli bilgiye sahip olma	125	2	5	4,41	,784
Çocuklarla ilgili öğrenci dosyaları tutma ve bu dosyalardaki bilgileri değerlendirme	125	2	5	4,50	,703
Çocuğun gelişimiyle ilgili rehberlik merkezleri tarafından düzenlenen toplantı, seminer v.b. etkinlikleri yakından izleme	125	2	5	<u>3,77</u>	1,025
Çocukların gelişim özelliklerinden kaynaklanan yanlışlık ve eksikliklere karşı hoşgörülü olma	125	2	5	4,51	,703
Çocukların kendilerini yakından tanıyabilmelerine ve güven duygusu geliştirebilmelerine yardımcı olabilme	125	2	5	<u>4,53</u>	,702
Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	125	2,00	5,00	4,32	,60537

“Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler” için önermelere verilen cevap ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya

(4,53) “Çocukların kendilerini yakından tanıyabilmelerine ve güven duygusu geliştirebilmelerine yardımcı olabileme” önermesinin, en düşük ortalamaya ise (3,77) “Çocuğun gelişimiyle ilgili rehberlik merkezleri tarafından düzenlenen toplantı, seminer v.b. etkinlikleri yakından izleme” önermesinin sahip olduğu görülmektedir. Usta öğretmenlerin “Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler” e “Oldukça” düzeyinde sahip oldukları görülmüştür.

Usta öğretmenlerin çocukların kendilerini tanımaları ve kendilerine güven duymaları ile ilgili önermeye sahip olma düzeylerinin yüksek olması son derece önemlidir. Zira okul öncesi eğitimin en büyük işlevlerinden birisi çocukta özgüven kazanımını sağlamasıdır. Kendine güvenen bir çocuk ilköğretim ve diğer eğitim kademelerinde daha başarılı olacaktır. Bunun yanında usta öğretmenlerin rehberlik faaliyetlerini bilmiyor ve takip etmiyor olmaları kendileriyle alakalıdır. Rehberlik ve araştırma merkezlerinin faaliyetleri herkese açık olup yapılan seminer, panel ve toplantı gibi etkinlikler tüm okullara duyurulmaktadır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılanların İş Deneyimlerine Göre Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

İş Deneyimi		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	p
1-3 Yıl	Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	73	2	5	4,18	,684	13,894	,001
3-5 Yıl	Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	21	2,83	5,00	4,37	,476		
5-7 Yıl	Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	3,75	5,00	4,62	,307		

Araştırmaya katılanların iş deneyimlerine göre çocuk gelişimi ve bu gelişimin ortaya çıkardığı ihtiyaçlar konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). İleri analizlerde farklılıkların “1-3 yıl ve 5-7 yıl” ile “3-5 yıl ve 5-7 yıl” karşılaştırmalarında olduğu görülmüştür. Bu şekilde “5-7 yıl” grubunun ortalaması diğer iki grup değerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p < 0,05$).

Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Mezuniyet Durumlarına Göre Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Mezuniyet Durumunuz		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	p
Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	19	2	5	4,01	,944	2400	,494
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi Ön Lisans Programı	Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	3,00	5,00	4,34	,52135		
Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı	Çocuk Gelişimi ve Bu Gelişimin Ortaya Çıkardığı İhtiyaçlar Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	47	2,83	5,00	4,44	,45614		

Araştırmaya katılanların mezuniyet durumlarına göre çocuk gelişimi ve bu gelişimin ortaya çıkardığı ihtiyaçlar konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). En düşük ortalama (4,01) ile “Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi” grubunda, en yüksek ortalama ise (4,44) ile “Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı” grubunda görülmüştür. Eğitim durumu yükseldikçe “Çocuk Gelişimi Yeterliklerine” sahip olma düzeyi de artmaktadır.

3.2. Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler

Tablo 5’deki bulgulara bakıldığında, usta öğretmenlerin “Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme Yeterliklerine” Oldukça (4) düzeyinde sahip oldukları görülmüştür. “Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme İle İlgili Sahip Olunması Gereken Yeterlikler” alanı için önermelere verilen cevap ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamanın (4,68) ile “Dili anlaşılır ve etkili biçimde kullanma” önermesine, en düşük ortalamanın ise (4,40) ile “Sınıf içindeki iletişimi engelleyen etmenleri belirleyerek ortadan kaldırma” ve “Öğrencilerin ilgi alanlarını ve düzeylerini saptayarak konuya dikkatlerini çekme” önermesine ait olduğu görülmektedir. Sınıf içinde etkili bir iletişim kurabilme yeterliklerine verilen cevap ortalamalarına bakıldığında en yüksek oranın “Öğrencilerin konuşmalarını dikkatle ve sabırla dinleyerek sorularına uygun yanıtlar verme” en düşük oranın ise “Sınıf içindeki iletişimi engelleyen etmenleri belirleyerek ortadan kaldırma” önermesine ait olduğunu belirtmiştir (Karataş 2002).

Tablo 5. Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme Yeterliklerine İlişkin Sorular Verilen Cevaplara Ait Değerler

YETERLİK MADDELERİ	N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.
Dili anlaşılır ve etkili biçimde kullanma	125	3	5	<u>4,68</u>	,562
Öğretim sürecini çocukların dil gelişim düzeylerine göre planlama ve uygulama	125	2	5	4,49	,714
Öğrencilerin konuşmalarını dikkatle ve sabırla dinleyerek sorularına uygun yanıtlar verme	125	3	5	4,64	,627
Konuşma tarzı, dinleme biçimi, jest ve mimikleri ile öğrencilere örnek olma	125	3	5	4,51	,655
Sınıf içindeki iletişimi engelleyen etmenleri belirleyerek ortadan kaldırma	125	3	5	<u>4,40</u>	,707
Kavramları öğrencilerin düzeyine uygun olarak açık ve anlaşılır biçimde sunma	125	3	5	4,55	,665
Sınıf içi etkileşimde zaman zaman empati kurma	125	2	5	4,46	,701
Çocukların dil gelişimlerine olanak sağlayacak sınıf içi etkinliklere yer verme	125	2	5	4,42	,709
Öğrencilerin ilgi alanlarını ve düzeylerini saptayarak konuya dikkatlerini çekme	125	2	5	<u>4,40</u>	,707
Öğrencilere karşı davranışlarında, doğal, samimi ve hoşgörülü olma	125	3	5	4,62	,643
Öğrencilerin birbirleriyle yardımlaşmalarını ve etkili iletişim kurmalarını sağlayıcı önlemler alma	125	3	5	4,43	,688
Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	125	2,73	5,00	4,5091	,55526

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içerisindeki etkili iletişim kurma alanındaki yeterliklere “oldukça” düzeyinde sahip olması onların bu davranışları kazandıklarını göstermektedir. Sınıf içerisinde gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin temeli, etkili bir iletişim kurulmasına dayanır. Ancak böylelikle öğrencilere gereken davranışların kazandırılması ve sınıf içerisindeki sosyal ortamın paylaşılması sağlanabilir. Çocuğun sosyal yönden gelişmesi, dili etkili kullanma becerilerinin geliştirilmesi ve düşüncesini ifade edebilmesi, öğretmenin etkili bir iletişime dayalı bir sınıf ortamı oluşturması ile sağlanabilecektir (Gökçe, 1999).

Araştırmaya katılanların iş deneyimlerine göre “sınıf içinde etkili bir iletişim kurabilme” konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). İleri analizlerde farklılıkların “1–3 yıl ve 5–7 yıl” ile “3–5 yıl ve 5–7 yıl” karşılaştırmalarında olduğu görülmüştür. Bu şekilde “5–7 yıl” grubunun ortalaması diğer iki grup değerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p < 0,05$).

Tablo 6. Araştırmaya Katılanların İş Deneyimlerine Göre Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

İş Dene yimi		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	p
1-3 Yıl	Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	73	2,73	5,00	4,37	,629	13,15	,001
3-5 Yıl	Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	21	3,18	5,00	4,59	,407		
5-7 Yıl	Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	3,73	5,00	4,75	,316		

Tablo 7. Araştırmaya Katılanların Mezuniyet Durumlarına Göre Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Mezuniyet Durumunuz		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	P
Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi	Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	19	2,73	5,00	4,21	,83000	3,102	,376
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi On Lisans Programı	Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	3,00	5,00	4,51	,50762		
Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı	Sınıf İçinde Etkili Bir İletişim Kurabilme” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	47	3,18	5,00	4,59	,42756		

Araştırmaya katılanların mezuniyet durumlarına göre sınıf içinde etkili bir iletişim kurabilme konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). En düşük ortalamanın (4,21) ile “Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi” grubuna, en yüksek ortalamanın ise (4,59) ile “Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı” grubuna ait olduğu görülmüştür. Bulgulara bakıldığında öğrenim düzeyinin yükselmesiyle birlikte yeterliklere sahip olma düzeyinin de yükseldiği görülmüştür.

3.3. Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler

“Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler” konusunda önermelere verilen cevap ortalamalarına bakıldığında, en düşük ortalamanın (4,22) ile “Öğretim yöntemlerini uygun araç-gereç v.b. materyalleri kullanarak destekleme” önermesine, en yüksek ortalamanın ise (4,55) ile “Konuya ve sınıf içi etkinliklere uygun ders planı hazırlama” önermesine ait olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin öğretim yöntemi yeterliklerine “oldukça” düzeyinde sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenin alanı ve mesleğiyle ilgili gerekli bilgi birikimine sahip olması elbette önemli bir husustur. Ancak bu bilgilerini ve deneyimini öğrencisine nasıl aktaracağını bilmemesi sahip olduğu bilgi birikimini kullanmasını engelleyecektir. Dolayısıyla öğretmenin zengin bir bilgi birikimine sahip olması kadar bu bilgilerini öğrencilerine nasıl öğreteceğini, nasıl kazandıracığını bilmesi de son derece önemlidir. Üstelik bu yöntemler sürekli değişmekte ve farklı yaklaşımlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo- 8 Öğretim Yöntemi Yeterliklerine Verilen Cevaplara Ait Değerler

YETERLİK MADDELERİ	N	Min.	Max.	Ort.	S. Sap.
Konuya ve sınıf içi etkinliklere uygun ders planı hazırlama	125	2	5	<u>4,55</u>	,828
Sınıf içi etkinliklerde değişik öğretim yöntemleri uygulama	125	2	5	4,28	,903
Konunun özelliğine uygun yöntemleri ve tekniği seçme	125	2	5	4,27	,883
Öğretim yöntemlerini uygun araç-gereç v.b. materyalleri kullanarak destekleme	125	2	5	<u>4,22</u>	,949
Sınıf içi etkinliklerde tek bir yönetime öncelik ve ağırlık vermekten kaçınma	125	2	5	4,35	,864
Sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini ve aktif katılımlarını sağlayıcı önlemleri alma	125	2	5	4,34	,917
Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	125	2,00	5,00	4,3373	,80223

Okul öncesi öğretmenlerinin, öğretim yöntemleri alanındaki yeterliklere “oldukça” düzeyinde sahip olması onların bu davranışları kazandıklarını göstermektedir. Öğretmenin, öğretim yöntemleri alanındaki yeterliklere sahip olması, hem konunun ve öğrencinin özelliğine uygun yöntemin seçilmesini hem de öğretim yönteminin zenginleştirilmesini sağlayacaktır (Gökçe,1999).

Tablo 9. Araştırmaya Katılanların İş Deneyimlerine Göre Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

İş Deneyimi		N	Min.	Max.	Ort.	S. Sap.	KW	P
1-3 Yıl	Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	73	2,00	5,00	4,14	,90977	12,661	,002
3-5 Yıl	Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	21	2,00	5,00	4,44	,69389		
5-7 Yıl	Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	4,00	5,00	4,72	,30897		

Araştırmaya katılanların iş deneyimlerine göre öğretim yöntemi konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). İleri analizlerde farklılıkların “1-3 yıl ve 5-7 yıl” ile “1-3 yıl ve 3-5 yıl” karşılaştırmalarında olduğu görülmüştür. Bu şekilde “1-3 yıl” grubunun ortalaması diğer iki grup değerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede düşüktür ($p < 0,05$). “1-3 yıl” grubunun ortalaması (4,14) iken, “5-7 yıl” grubunun ortalaması (4,72) olarak gerçekleşmiştir. Tabloya bakıldığında usta öğreticilerin iş deneyimleri arttıkça yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

Tablo 10. Araştırmaya Katılanların Mezuniyet Durumlarına Göre “Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler” inde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Mezuniyet Durumunuz		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	P
Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi	Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	19	2,00	5,00	3,87	1,1081	4,729	,193
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi On Lisans Programı	Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	2,00	5,00	4,34	,81916		
Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı	Öğretim Yöntemi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	47	2,00	5,00	4,49	,64968		

Araştırmaya katılanların mezuniyet durumlarına göre öğretim yöntemi konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). En düşük ortalama (3,87) ile “Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi” grubunda, en yüksek ortalama ise (4,49) ile “Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim

Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı” grubunda görülmüştür. Usta öğreticilerin eğitim durumları arttıkça yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

3.4. Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler

Sınıf yönetimi eğitimde belirlenen amaçlara ulaşılmasında önemli faktörlerden birisidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında sınıf yönetimi konusunda daha dikkatli ve titiz davranılması gerekmektedir. Çocukların yaşları ve duygusal durumları nedeniyle öğretmen çocukları kırmadan, incitmeden sınıf yönetimini sağlamalı ve çocuklar üzerindeki otoritesini sevgi ile tesis etmelidir. Araştırma bulgularına bakıldığında usta öğreticilerin sınıf yönetiminin ilke ve modelleri konusunda bazı eksiklerinin olduklarını düşündükleri görülmektedir. Bunu gidermek için alanla ilgili literatürü taramaları ve öğrenmeleri sınıf yönetimi konusundaki eksiklerini gidermelerini sağlayacaktır.

Tablo 11. Sınıf Yönetimi Yeterliklerine Verilen Cevaplara Ait Değerler

YETERLİK MADDELERİ	N	Min.	Max.	Ort.	S. Sap.
Sınıf yönetiminin ilkeleri ve modelleri bilgisi	125	2	5	4,16	,928
Sınıf içinde demokratik bir öğretme-öğrenme ortamı sağlama	125	2	5	4,38	,913
Sınıf içi etkileşimde disiplin ve kontrolü sağlama	125	2	5	4,41	,899
Sınıf içinde tüm öğrencilerin sürece katılımını sağlayacak etkili bir iletişim ortamı oluşturma	125	2	5	4,35	,806
Sınıf içinde ortaya çıkan sorunlara yapıcı ve yaratıcı çözümler getirme	125	2	5	4,39	,802
Sınıf yönetiminde bireysel farklılık ilkesini göz önünde bulundurma	125	2	5	4,46	,828
Sınıf içi etkinliklerde konuya uygun olarak işbirliğine dayalı grup çalışmalarına yer verme	125	2	5	4,42	,806
Çocukların hareket ihtiyaçlarını karşılayacak oyun etkinliklerine yer verme	125	2	5	4,54	,828
Sınıf Yönetimi” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	125	2,00	5,00	4,3890	,74582

Güven ve Cevher (2005), tarafından okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin ne düzeyde olduğu ve bunun çeşitli değişkenlerle ilişkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Kıdem yılı, sınıf mevcudu, okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi ve sınıf yönetimine ilişkin hizmet içi eğitim alma durumu açısından öğretmenlerin sınıf yönetimi becerisine ilişkin anlamlı bir fark bulunmazken; eğitim durumu ve çalışılan okul türü açısından öğretmenlerin sınıf yönetimi becerisine ilişkin anlamlı farklar bulunmuştur. Elde edilen araştırma bulgularına göre öğretmenlerin çoğunun öğrenci merkezli yönetim anlayışını benimsediği, uygunsuz davranışlarla başa çıkmada sözel iletişime odaklandığı saptanmıştır.

Tablo 12. Araştırmaya Katılanların İş Deneyimlerine Göre Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

İş Deneyimi		N	Min.	Max.	Ort.	S. Sap.	KW	P
1-3 Yıl	Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	73	2,00	5,00	4,18	,83493	17,821	,000
3-5 Yıl	Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	21	2,00	5,00	4,53	,66279		
5-7 Yıl	Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	4,13	5,00	4,76	,27643		

Araştırmaya katılanların iş deneyimlerine göre sınıf yönetimi konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). İleri analizlerde farklılıkların “1-3 yıl ve 5-7 yıl” ile “1-3 yıl ve 3-5 yıl” karşılaştırmalarında olduğu görülmüştür. Bu şekilde 1-3 yıl grubunun ortalaması diğer iki grup değerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede düşüktür ($p < 0,05$). Usta öğreticilerin yeterlik ortalamalarına bakıldığında, en düşük ortalamanın (4,18) ile “1-3 yıl” grubuna, en yüksek ortalamanın ise (4,76) ile “5-7 yıl” grubuna ait olduğu görülmüştür. Usta öğreticilerin iş deneyimleri arttıkça yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

Tablo 13. Araştırmaya Katılanların Mezuniyet Durumlarına Göre Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Mezuniyet Durumunuz		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	P
Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi	Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	19	2,00	5,00	3,94	1,03692	8,068	,045
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi On Lisans Programı	Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	2,50	5,00	4,40	,65029		
Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı	Sınıf Yönetimi Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	47	2,00	5,00	4,57	,58842		

Araştırmaya katılanların mezuniyet durumlarına göre sınıf yönetimi konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

saptanmıştır ($p < 0,05$). Yapılan ileri analizlerde farklılığın “Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi” ve “Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı” gruplarından kaynaklandığı saptanmıştır. Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi mezunlarının yeterlik ortalamalarının (3,94), Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı mezunlarının yeterlik ortalamalarının ise (4,57) olduğu görülmüştür.

3.5. Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler

Tablo-14 Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Yeterliklerine Verilen Cevaplara Ait Değerler

	N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.
Velilerle sürekli ve etkili iletişim kurma	125	3	5	4,54	,576
Velilerle toplantılar düzenleyerek işbirliği yapma	125	3	5	4,51	,643
Öğrenci dosyaları tutarak aileler ve çocuklar hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olma	125	3	5	4,52	,643
Velilere karşı samimi ve hoşgörülü davranma	125	3	5	<u>4,74</u>	,526
Velilerin güvenini kazanma	125	3	5	4,64	,574
Okulda düzenlenen kültürel etkinliklere velilerin katılımını sağlama	125	2	5	4,25	,758
Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim özellikleri hakkında veliyi bilgilendirme	125	3	5	4,54	,690
Velileri rehberlik servisi hizmetleri hakkında bilgilendirme	125	1	5	<u>4,14</u>	,855
Okul-Aile İşbirliğini Sağlama” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	125	2,88	5,00	4,483	,5026

“Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler” ile ilgili önermelere verilen cevaplara bakıldığında, en düşük ortalamanın (4,14) ile “Velileri rehberlik servisi hizmetleri hakkında bilgilendirme” önermesine, en yüksek ortalamanın ise (4,74) ile “Velilere karşı samimi ve hoşgörülü davranma” önermesine ait olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin yeterliklere “oldukça” düzeyinde sahip oldukları görülmektedir. Eğitim sürecinin üç önemli etkeni vardır. Okul, aile ve çevre. Bu üç unsur birbirini hem olumlu hem de olumsuz olarak etkilemektedir. Okulda verilen eğitim, aile tarafından takip edilip, pekiştirilmediği takdirde öğrenme de sönme meydana gelmektedir. İyi bir eğitim ve öğretimin gerçekleşmesi için öğretmen ve aile birbiriyle uyum içerisinde hareket etmelidir.

Çelenk (2001) yaptığı araştırmada öğretmenlerin; “okul ile işbirliği içinde çocuğu ile ilgilenen velilerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği, çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, öğretmen-aile çelişkinin önlemek amacıyla velilerin okul tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğu” görüşünde olduklarını belirlemiştir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılanların İş Deneyimlerine Göre Okul-Aile İşbirliğini Sağlama” Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

İş Deneyimi		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	p
1-3 Yıl	Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	73	2,88	5,00	4,36	,55093	12,679	,002
3-5 Yıl	Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	21	3,75	5,00	4,49	,43387		
5-7 Yıl	Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	4,00	5,00	4,75	,28868		

İş deneyimine göre okul-aile işbirliğini sağlama konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). İleri analizlerde farklılıkların “1-3 yıl ve 5-7 yıl” ile “5-7 yıl ve 3-5” yıl karşılaştırmalarında olduğu görülmüştür. Bu şekilde “5-7 yıl” grubunun ortalaması diğer iki grup değerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p < 0,05$). Yeterlik ortalamalarına bakıldığında en düşük ortalamanın, (4,36) ile “1-3 yıl” grubuna, en yüksek ortalamanın ise (4,75) ile “5-7 yıl” grubuna ait olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin iş deneyimlerinin artmasıyla birlikte yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

Tablo 16. Araştırmaya Katılanların Mezuniyet Durumlarına Göre Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Mezuniyet Durumunuz		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	P
Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi	Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	19	2,88	5,00	4,25	,74474	2,661	,447
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi On Lisans Programı	Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	3,50	5,00	4,41	,48579		
Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı	Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	47	3,25	5,00	4,57	,40012		

Mezuniyet durumuna göre okul-aile işbirliğini sağlama konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). En düşük ortalama (4,25) ile “Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi” grubunda, en yüksek ortalama ise (4,57) ile “Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim Fakültesi

Okul Öncesi Lisans Programı” grubunda görülmüştür. Usta öğreticilerin eğitim düzeyleri attıkça, yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

3.6. Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler

Tablo 17. Program Geliştirme ve Değerlendirme Yeterliklerine Verilen Cevaplara Ait Değerler

Yeterlikler	N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.
Program geliştirme ve değerlendirmeye ilgili temel kavramlar bilgisi	125	2	5	4,04	,911
Program geliştirme ve değerlendirme modelleri bilgisi	125	2	5	4,02	,937
Temel, uygulamalı ve aksiyon araştırmaları bilgisi	125	2	5	<u>3,82</u>	,970
İhtiyaç-sorun değerlendirme yöntem bilgisi	125	2	5	4,11	,909
Programın uygulanmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan sorunları saptama çözüm önerileri geliştirme	125	2	5	4,12	,858
Amaç, içerik, yöntem, değerlendirme arasındaki ilişkiyi kurma	125	2	5	4,21	,873
Okul etkinliklerine ve program geliştirme faaliyetlerine katılma	125	2	5	4,18	,908
Öğretmenler arasında işbirliği ve koordinasyonu geliştirerek, ekip halinde çalışma	125	2	5	<u>4,22</u>	,894
Okul içi etkinlikleri ve kendisini geliştirme	125	2	5	4,22	,867
Programın amaçlarını geliştirerek, öğrenci davranışına dönüştürmeyi sağlayacak önlemleri alma	125	2	5	4,22	,829
Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	125	2,00	5,00	4,114 4	,75826

“Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler” ile ilgili önermelere verilen cevap ortalamalarına bakıldığında en düşük ortalamanın (3,82) ile “Temel, uygulamalı ve aksiyon araştırmaları bilgisi” önermesine, en yüksek ortalamanın ise (4,22) ile “Öğretmenler arasında işbirliği ve koordinasyonu geliştirerek, ekip halinde çalışma” önermesine ait olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin program geliştirme ve değerlendirme konusunda sahip olunması gereken yeterliklere “oldukça” düzeyinde sahip oldukları görülmektedir. Program, eğitim sürecinin en önemli unsurlarından bir tanesidir. İyi bir program amaçlanan hedeflere ulaşılması noktasında öğretmenlere büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Ancak programı uygulayacak kişi yine öğretmendir. Dolayısıyla programın iyi olması kadar uygulanabilir olması ve öğretmenin bu konuda gerekli donanımına sahip olması da gerekmektedir.

Program geliştirme, tüm öğelerin araştırmacı bir yaklaşımla ele alınarak, tasarlanmasını ve oluşturulmasını gerektirir. Öğretim programlarıyla ilgili çalışmaların amaçlanan sonuçları verebilmesi için öğretmenlerin, eğitim öğretim sürecinde programları uygulama görevinin yanında, planlama, uygulama ve değerlendirme ile ilgili çalışmalara aktif katılımları gerekmektedir (Yiğit, 2002).

Tablo 18. Araştırmaya Katılanların İş Deneyimlerine Göre Program Geliştirme Ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

İş Deneyimi		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	p
1-3 Yıl	Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	73	2,00	5,00	3,96	,83826	7,53	,023
3-5 Yıl	Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	21	2,40	5,00	4,19	,64877		
5-7 Yıl	Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	3,10	5,00	4,42	,50047		

İş deneyimine göre program geliştirme ve değerlendirme konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). İleri analizlerde farklılıkların “1-3 yıl ve 5-7” karşılaştırmalarında olduğu görülmüştür. Bu şekilde “1-3 yıl” ile “5-7 yıl” grubunun ortalaması birbirlerinden anlamlı derecede farklıdır ($p < 0,05$). Usta öğretmenlerin iş deneyimleri arttıkça yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

Tablo 19. Araştırmaya Katılanların Mezuniyet Durumlarına Göre Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Mezuniyet Durumunuz		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	P
Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi	Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	19	2,00	5,00	3,72	1,0091	3,641	,303
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi On Lisans Programı	Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	31	2,00	5,00	4,19	,73143		
Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı	Program Geliştirme ve Değerlendirme Konusunda Sahip Olunması Gereken Yeterlikler	47	2,10	5,00	4,21	,63974		

Araştırmaya katılanların mezuniyet durumlarına göre program geliştirme ve değerlendirme konusunda sahip olunması gereken yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Yeterlik ortalamalarına bakıldığında, en düşük ortalamanın (3,72) ile “Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi” grubuna, en yüksek ortalamanın ise (4,21) ile “Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı” grubuna ait olduğu görülmektedir. Usta öğretmenlerin eğitim durumları yükseldikçe, yeterliklere sahip olma

düzeyleri de yükselmektedir.

3.7. Okul Öncesi Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki-Kişisel Yeterlikler

Tablo 20. Mesleki-Kişisel Yeterliklere İlişkin Bulgular

Yeterlikler	N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.
Çocuk sevgisi	125	4	5	4,84	,368
Sabırlı, hoşgörülü, iyi niyetli, dürüst ve sağlam bir kişilik	125	4	5	4,78	,419
Demokratik ve çağdaş bir görünüm ve tutum	125	4	5	4,74	,438
Bilimsel tutum ve davranışlara sahip olma	125	3	5	4,58	,543
Tutum ve davranışlarıyla hem öğrencilere hem de çevresine örnek olma	125	3	5	4,64	,545
Mesleğini benimseme	125	4	5	4,82	,382
Türkçeyi düzgün konuşma ve yazma	125	4	5	4,69	,465
Mesleği ile ilgili yasa ve yönetmelikleri yakından izleme ve uygulamaya aktarma	125	2	5	4,46	,667
Öneri ve eleştirilere açık olma	125	3	5	4,63	,629
Öğrenci sorunlarının çözümünde rehberlik etme	125	2	5	4,51	,747
Türk Milli Eğitiminin amaçları ve ilkeleri bilgisi	125	2	5	4,46	,828
Çağın gerektirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından izleyerek kendisini yenileme	125	2	5	4,35	,816
Eğitimde bilgisayardan etkili bir biçimde yararlanma	125	2	5	4,18	,880
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken “Mesleki-Kişisel” Yeterlikler	125	3,23	5,00	4,5914	,45229

“Okul Öncesi Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki-Kişisel Yeterlikler” ile ilgili önermelere verilen cevapların ortalamalarına bakıldığında; en düşük ortalamanın (4,18) ile “Eğitimde bilgisayardan etkili bir biçimde yararlanma” önermesine, en yüksek ortalamanın ise (4,84) ile “Çocuk sevgisi” önermesine ait olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin mesleki-kişisel yeterliklere “oldukça” düzeyinde sahip oldukları görülmektedir. Öğretmen yeterlikleriyle ilgili yapılan araştırmalarda ortaya çıkan bulgular, öğretmen yeterliklerinin ve niteliğinin artmasıyla eğitim-öğretim kalitesinin de arttığını göstermiştir. Program, araç-gereç ve diğer olanakları ortaya çıkaran ve uygulayan öğretmendir. Dolayısıyla nitelikli bir öğretmenlerin olmadığı ortamlarında araç-gereç ve programın çok iyi olması bir anlam ifade etmemektedir.

Üstünoğlu, (1990) Okul öncesi öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri belirlemeye çalışmıştır. Bu niteliklerin bir bölümünün, öğretmenin kişilik özellikleri ile ilgili diğer bölümünün ise öğretmen adayının mesleki formasyonu ile ilgili akademik nitelikler olduğu belirtilmiştir.

Tablo 21. Araştırmaya Katılanların İş Deneyimlerine Göre Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken Mesleki-Kişisel Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

İş Deneyimi		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	P
1-3 Yıl	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken “Mesleki-Kişisel” Yeterlikler	73	3,23	5,00	4,52	,5079	4,416	,110
3-5 Yıl	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken “Mesleki-Kişisel” Yeterlikler	21	3,54	5,00	4,57	,3971		
5-7 Yıl	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken “Mesleki-Kişisel” Yeterlikler	31	3,77	5,00	4,75	,2848		

İş deneyimlerine göre okul öncesi öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki-kişisel yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Yeterlik ortalamalarına bakıldığında, en düşük ortalamanın (4,52) ile “1-3 yıl” grubuna, en yüksek ortalamanın ise (4,75) ile “5-7 yıl” grubuna ait olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin iş deneyimleri arttıkça yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

Tablo 22. Araştırmaya Katılanların Mezuniyet Durumlarına Göre Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken Mesleki-Kişisel Yeterliklerinde Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Mezuniyet Durumu		N	Min.	Max.	Ort.	S.Sap.	KW	P
Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken “Mesleki-Kişisel” Yeterlikler	19	3,23	5,00	4,41	,64113	2,393	,495
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi On Lisans Programı	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken “Mesleki-Kişisel” Yeterlikler	31	3,69	5,00	4,63	,41823		
Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken “Mesleki-Kişisel” Yeterlikler	47	3,54	5,00	4,65	,38215		

Araştırmaya katılanların mezuniyet durumlarına göre okul öncesi öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki-kişisel yeterliklerinde farklılık olup olmadığına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Yeterlik ortalamalarına bakıldığında, en düşük ortalamanın (4,41) ile “Anadolu Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi” grubuna, en yüksek ortalamanın ise (4,65) ile “Anadolu Üniversitesi Acık Öğretim Fakültesi Okul Öncesi Lisans Programı” grubuna ait olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin eğitim düzeyleri arttıkça yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma bulgularında bakıldığında usta öğreticilerin; yeterlik alanlarının hepsine “oldukça” düzeyinde sahip olduklarını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Yeterlik maddelerine verilen cevaplara bakıldığında ise en yüksek ortalamaya sahip yeterlik maddesinin (4,84) “Çocuk sevgisi” önermesi olduğu, en düşük ortalamaya sahip yeterlik maddesinin ise (3,77) “Çocuğun gelişimiyle ilgili rehberlik merkezleri tarafından düzenlenen toplantı, seminer v.b. etkinlikleri yakından izleme” önermesi olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına bakıldığında, usta öğreticilerin çalışma süreleri arttıkça yeterliklere sahip olma düzeyleri de artmaktadır. Yeterliklere sahip olma düzeyleri “1-3 yıl” aralığında daha düşükken, “3-5 yıl” aralığında yeterliklere sahip olma düzeyi daha yüksektir.

Usta öğreticilerin eğitim düzeyleri arttıkça yeterliklere sahip olma düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Tüm yeterlik alanlarında en yüksek yeterlik düzeyinin Anadolu Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği mezunlarına ait olduğu görülmüştür.

- ✓ Araştırma, usta öğreticilerin kendi görüşlerine ve kendi değerlendirmelerine dayanmaktadır. Örgün eğitim mezunu öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, ilköğretim müfettişlerinin ve öğrenci velilerinin usta öğretmenlere ilişkin değerlendirmelerine ve görüşlerine yer verilen başka bir araştırmanın yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.
- ✓ Danıştay 2. dairesi 16.02.2009 gün ve 2009/ 377 sayılı kararıyla orta öğretim mezunu usta öğreticilerin “öğretmen görev ve sorumluluğuyla” sınıf öğretmeni olarak görevlendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı bundan sonra en az ön lisans mezunu olan kişileri usta öğretici olarak görevlendirecektir.
- ✓ Kadrosuz usta öğretici olarak görev yapan orta öğretim ve ön lisans mezunu usta öğretmenlere lisans tamamlama ve örgün eğitim fırsatı verilmesinin daha doğru bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bekman, S. (1990). Okul Öncesi Eğitimi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı: 10*. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- Büyükkaragöz, S. ve Kesici, Ş. (1996). Öğretmenlerin Hoşgörülü ve Demokratik Tutumları. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, Ankara.
- Çelenk, S. (2001). *Okul Dışı Etkilerin İlk Okuma Yazma Öğretiminde Okuduğunu Anlama Başarısına Katkısı*. Yayınlanmamış Araştırma (Yayın Kurulu Kararı Alınmış), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Ersan, N. (1993). Sınıf Yöneticisi Olarak Öğretmen. *Eğitim ve Bilim Dergisi, Sayı:90*.
- Gökçe, E. (1999). İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güven, D. ve Cevher, N. (2005). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:18*.
- Karataş, U. (2002). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yeterlikleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Milli Eğitim Mevzuatı*. (2006). Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Oktay, A. (1991). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin Nitelikleri. *Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 3*.
- Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği (2008). Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Üstünoğlu, Ü. (1990). Okul Öncesi Öğretmenin Nitelikleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 3, Sayı: 1, ss.155-160*.
- Yiğit, N. (2002). Öğretim Programları Geliştirmede Öğretmenin Rolü. *Çağdaş Eğitim Dergisi. S. 296, ss. 27-33*.